Ч. 50 (10.416). Львів, четвер 6. березня 1930. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Недоля „Народнього Дому".

Львів, 5. березня 1930.

Ціла галицька земля здавна занепокоєна долею львівського Народнього Дому та його майна. У повоєнних літах діються біля цього великого добра українського народу якісь несамовиті історії. Комісарщина, що загніздилась по війні у Народньому Домі, панує в ньому неподільно та розпоряджається великим народнім добром не тільки довільно, але й безконтрольно, ведучи його прямою дорогою до руїни. Українське громадянство, що перед кількадесяти роками складало грошові датки на Народній Дім, що уфундувало його щедро як свій культурний осередок, що бажало в ньому бачити фортецю національно-культурних цінностей, стало нині тільки пасивним обсерватором експериментів, яким підпав Народній Дім. Українська громада не має туди ні доступу ні вгляду в те, що діється з великим народнім добром.

Всі дотеперішні заходи для вирвання Народнього Дому з кігтів комісарщини були безуспішні. Самаж повоєнна комісарщина має вже за собою неодну сторінку зловживань і скандалістики. Вистане пригадати ось хочби не такі давні часи комісарювання відомого нашим читачам зі своїх „подвигів" Л. Черкавського. Епільоґом його комісарювання були судові процеси, які виявили, що комісарщина не опікувалась, а руйнувала народнє добро. Б. ком. Черкавський почав був процес і з нашим щоденником за ревеляції про господарювання у Нар. Домі, якими він почув себе ображеним, але остаточно від процесу відступив, бо не мав ніяких виглядів виграти процесу і тимсамим регабілітувати свою опінію. Ревеляції „Діла" про господарку Черкавського були між іншим причиною його уступлення зі становища комісаря. Саме за його комісарювання почалась система політичних експериментів при допомозі майна Народнього Дому. Тоді то з фондів Нар. Дому плили між іншим субвенції і на „Голос Народа", нікому непотрібний і ніким нечитаний листок.

По Черкавськім прийшла свого роду „перерва". Комісарем став дир. Вербицький. Та він був на свому становищі дуже коротко, бо не хотів розділяти синекур усяким пройдисвітам, а субсидій усяким імпрезам, що мали в собі зародки скандалістики. Після комісарювання дир. Вербицького прийшла для Народнього Дому „ера" Мих. Бачинського.

Ставши комісарем Народнього Дому, М. Бачинський поновив усі політичні експерименти Льва Черкавського. І не тільки їх поновив, але й поширив та „усовершив". Тепер комісар М. Бачинський став патентованим „репрезентантом русинів" не тільки на львівському ґрунті, але й поза ним. Крім того став він лідером нової „руської" партії, т. зв. аґрарної. „Ідеольоґом" тієї партії став чоловий член прибічної ради Нар. Дому, колись ведучий умово, д-р Лисяк. І Бачинський і Лисяк стали членами львівської міської прибічної ради, як репрезентанти „русинів", а поруч того М. Бачинський почав „репрезентувати русинів" при всяких нагодах і на всіх польських більших обходах, що їх влаштовували бебісти. При кожній нагоді виголошував і виголошує він привагдні польсько-патріотичні промови та зневажає в них весь український нарід, всі його національні святощі, його визвольні змагання, а накінець його грецько-католицьку церкву та її єрархів. Таким чином вислугується своїм хлібодавцям. Вислугується або з „вдячности", або з наказу. Все те складається на громадсько-політичну сторінку діяльности теперішнього комісаря Нар. Дому. Та є ще й інша сторінка його „праці". Це господарка майном Нар. Дому.

На сторінках „Діла" ми вже подавали за „Русск-им Голос-ом" вістку про те, що ком. М. Бачинський вспів уже обтяжити майно Нар. Дому" довгом на суму 700 тисяч зол. Ще з початком 1928 р. затягнув він у „Банку Краєвого Господарства" 150 тисяч золотих, якими обтяжив Нар. Дім. На бурсі при вул. Курковій і майні при вул. Зиблікевича теж заінтабульовано 150 тисяч золотих, позичених пізніше у томуж „Банку Краєвого Господарства". В грудні м. р. затягнув ком. Бачинський нову позичку в „Міській Касі Ощадности" у Львові на суму 15 тисяч америк. долярів, чим обтяжив головний будинок Нар. Дому, а далі позичку в сумі 35.500 амер. дол. у „Земськім Кредитовім Т-ві", якою обтяжив маєтности Білку та Костенів.

На що призначені ці великі позички; чи на виключно „політичні" цілі, чи на суто господарські — ніхто не знає. Так само ніхто нині не може сказати, чи Народній Дім витримає всі ці нові тягарі, чи ні.

Ми знаємо, що сама саля Народнього Дому давала кругло 50 тисяч золотих прибутку. Це така показна сума, що при вмілій господарці можна було вже з цього одного джерела зробити богато чи то для ремонту всіх будинків Нар. Дому, чи для уліпшення салі. Тимчасом ком. Бачинський взявся за перебудову та розбудову тієї салі, втопив там великі капітали, спричинив те, що вже рік нема з неї ні сотика прибутку, бо вона невикінчена, а тепер робить перед містом заходи, щоби воно винаймило її по викінченні під театр. Отже втопивши в розбудову салі великі гроші, комісарствуючий диктатор Народнього Дому хоче ще довести до того, щоби українське громадянство взагалі не мало ніякого доступу до неї. Словом, ком. Бачинський хоче віддати частину загальнонароднього українського добра у польський монополь. Господарка і політика, як бачимо, гідні теперішнього, ославленого вже своїми „політичними сукцесами" комісаря Нар. Дому.

Коли призадуматись глибше над усім тим, що в повоєнних часах твориться з Народнім Домом, то приходиться ствердити хіба факт, що комусь дуже і дуже залежить на тому, щоби це величанське добро українського народу довести при допомові комісарщини до цілковитої руїни, щоби його цілковито зліквідувати чи пак передати дорогою ліцитації в неукраїнські руки. Що такі діявольські помисли істнують у якихсь головах, — наглядним доказом на те факт, що протягом двох останніх літ це майно обтяжено сумою 700 тисяч золотих довгу. Коли так далі піде, то за чергових два роки обловження Народнього Дому у приспішеному темпі далеко переросте всю вартість його майна. Тоді вся комедія скінчиться. Така перспектива не виключена, бо з дотеперішньої практики видно, що ніякі, покликані навіть законом до береження цього майна, чинники, обтяжуванню не протиставляться. Відповідальність за таку долю цього українського народнього добра впаде не тільки на теперішніх комісарів, але в далеко більшій мірі на ті чинники, що признали найдоцільнішою таку політику у відношенні до Народнього Дому, яку саме реалізують.

Українське громадянство не може бути і на далі тільки німим, пасивним свідком цих експериментів на його живому орґанізмі. Воно мусить зареаґувати і то негайно на всі несамовиті явища, звязані з арендуванням Нар. Дому комісарщині. Воно мусить шукати всяких можливих законних шляхів та інстанцій, що зробилиб кінець тому позорищу. Якщо їх не найдеться в межах польської держави, то необхідно за ними пошукати на міжнародній арені.

На економічні теми.

Перспективи на будуче.

Кріза, яку переживає нині хліборобство, не є явищем льокальним, що обмежувалось би до краю, держави чи навіть континенту — є це недуга обох земських півкуль. Одночасно ця кріза не є проявом короткотревалим, що скоро приходить і скоро минає. Є це недуга одної з найважніших ділянок життя народів чи держав, що зближалась роками повільно, але певно, поки не дійшла до того, що її відчули найширші маси населення.

Правда, цю недугу відчувають не всюди однаково; залежить це від орґанізованости й добробуту даної суспільности, бо саме ці оба чинники є рівночасно мірилом сили реакції проти згаданої недуги. Нинішня кріза — не хвилеве зіпсуття конюктури, котре після приноровлення протиділаючих средств скоро уступає. Також дуже помиляється той, хто думає, що такі доразові засоби, як обложення митом ввозу збіжа, або підсилення вивозу при помочі премій — зможуть зарадити злу. Це лиш паліятиви, півсредства, що недугу ослаблюють, але її не усувають.

Причини теперішньої кризи — це схиблення хліборобської продукції, а також відсутність відповідної її раціоналізації. Що це значить? Лишки (ремененти), які залишаються кожного року після покриття світового запотребування самої пшениці, зросли з 3,3 міліона тон в 1926 р. на 9,5 міліонів у 1929 р. Причина цього явища та, що люди щораз менше спотребовують хліба, а більше їдять мяса та ярин; тимчасом продукція збіжа не лиш не змаліла, а ще й зросла. Про ті зростаючі з року на рік лишки в Польщі — головно жита — можнаб також дещо сказати. Крізу викликав надмір продукції збіжа і вона так довго треватиме, аж цей надмір через обмеження дотеперішньої продукції зникне.

Щоб усвідомити собі відсутність раціоналізації хліборобської продукції, вистане освідомити собі лиш кілька фактів. Німеччина, яка, здається, ніколи не терпіла на недостачу добрих орґанізаторів, усе таки закупила в 1928 р. за границею яєць за 420 міл. марок; а й тваринних продуктів там спроваджено немало з Данії та Австрії. Рівночасно держава платить високі (6 марок від сотнара) вивозові премії, щоб позбутись надміру жита. Чільні представники хліборобства в Австрії вже тепер заявляють, що там у молоці хоч купайся, а й сира всякого роду досить, натомісць відчувається велика недостача доброго волового мяса. В Польщі річну консумцію мяса одним мешканцем обчисляється на 18 кг., в той час, коли в Арґентині один мешканець зїдає річно 127 кг. мяса, в Австралії 120 кг., у Злучених Державах 75 кг., а в Анґлії 65 кг. Рівночасно провадиться затяжну боротьбу з Німеччиною, щоб вибороти якнайвищий контингент у торговельному договорі на вивіз мяса. В 1928 р. спроваджено зза границі до Польщі самого смальцю та солонини за 83 міл. золотих, а одночасно пропаґується (вже дуже багато навіть в тім напрямі зроблено) продукцію „беконів" для Анґлії. Значить: хоч пісно і голодно, то проте форсується нераціональний експорт, а рівночасно продукується за багато… збіжа.

Тих кілька побіжних примірів вистане нам, щоб переконатись, як багато треба робити в ді-

зниці раціоналізації хліб. продукції навіть у
державах з високою культурою. На ту тему
повстала в Німеччині в останніх часах вже ціла
література, в якій пильно обговорюються най-
ріжнородніші можливости змін на хлібороб-
ському фронті.

На підставі вгорі сказаного приходимо до
висновку, що основним постулятом для усунен-
ня істнуючої кризи є обмежити до якихсь гра-
ниць продукцію збіжа, а радше змагати до
зміни ролі збіжа, якого дотеперішня продук-
ція була метою сама в собі. Прогалину, яку ви-
твориться в цей спосіб, повинна виповнити
продукція тварини в ріжних її видах. Вже те-
пер дуже популярний у хліборобській літерату-
рі клич: призначувати жито, яке досі переважно
перероблювано на муку, на сконцентровану па-
шу для худоби та безрог. Таке приноровлення
має головно жито на скандинавськім півостро-
ві, спроваджуване там з Польщі та з Німеччини.
Хліборобство мусить замінити часть управної
ріллі на продукцію добірних пащ, а продукцію
збіжа обмежити до меж необхідности, розу-
міється: згідно з вимогами удержання свойого
варстату на висоті раціональної організації.

Історія часом повторюється. При кінці ми-
нулого століття европейське хліборобство пе-
реживало подібне „лихоліття" від надміру де-
шевого американського збіжа. Повчаючим при-
міром з тих часів може бути для нас Данія, ко-
тра з тої опресії вийшла оборонною рукою, а
до того пережита тоді збіжева криза була тов-
чком до небувалої творчої реорганізації цілого
данського хліборобства. Країна в 95 відсотках
хліборобська, що задихувалась від несприяю-
чих конюктур, під впливом тодішньої збіжевої
кризи змінила до основ свою економічну струк-
туру та стала в короткому часі взором всесто-
ронньої, виключно тваринної продукції.

Читачам, здається, не буде дивним те, що, застановляючись над проблемою всесвітньої економічної скрути, я все маю на тямці бідне малоземельне українське хліборобство, його ролю в тих складних явищах та вплив, що його ті явища певно матимуть на нього. Можна з цілою певністю твердити, що теперішні тяжкі економічні переживання повинні нас багато дечого доброго навчити та приспішити акцію хліборобського будівництва, яка є виплившом не лиш світової конюнктури, але й найпростіших засад економії. Сучасна міжнародня хліборобська скрута повинна допомогти нам перетворити нашого хлібороба, досі дуже мізерного збіжевого продуцента, на солідного й культурного продуцента тваринних витворів. От боєве завдання, якому треба посвятити всі творчі сили наших хліборобських організацій. Клич: замісць найгіршого сорта збіжа продукуймо мясо, молоко і товщ — повинен гомоніти скрізь, по всіх закутинах українських земель.

Слід тут з цілим признанням піднести
факт, що праця в цьому напрямі дуже гарно
започаткована і багато на цьому полі вже ро-
биться. Уряджування курсів контролі молочно-
сти, творення при кружках „Сільського Госпо-
даря" секцій тваринної продукції — це най-
більш реальні почини, які певно мусять увін-
чатись якнайкращими успіхами.

Інж. агр. Юліян Винницький.

Збігці з Рад. України.

Чому втікають до нас масово селяни з України і Білоруси.

Останніми часами прикордонні повіти Схід-
ної Галичини залиті збігцями з Радянської У-
країни. Це здебільша господарі-селяни, які не бу-
ли в силі видержати далі комуністичного терору і
перейшли Збруч, дарма, що більшовицька при-
кордонна сторожа спиняє утікачів на кордоні
стріляниною з крісів і скорострілів.

Селяни ці оповідають, що вони терпіли так довго, доки не настала „колективізація", а тепер терпіти більше не могли, особливо від часу, як комуністи почали забирати від „кулаків" останні припаси збіжа, корови і коні, а навіть силою примушували їх віддавати дітей у колективні виховавчі заведення. Нарікають збігці ще й на те, що більшовики часто присилають до сіл аґентів ДПУ., які переконують селян, що вони ем'сарі емігрантських націоналістичних організацій і мають за завдання організувати повстання проти більшовиків. Колиж селяни повіривши провокаторам починали антибільшовицьку акцію, ДПУ арештувало їх і масово розстрілювало, або висилало на Соловецькі Острови.

Радянська влада накладає величезні податки на тих селян, які не хочуть віддати свого майна в комуну, або й конфіскує їх майно.

Польський „Корпус прикордонної охорони" будує для втікачів окремі концентраційні табори. Між втікачами багато осіб поранених більшовицькими кулями. В таборах чути плач жінок, які втратили чоловіків підчас переходу кордону. Більшовики збільшили свою прикордонну сторожу потрійно, але й це не помагає, бо, як оповіда-
ють втікачі, ніхто не може далі видержати „ко-
муни" і релігійних переслідувань. Між втікача-
ми панує крайня нужда. Такіж самі вісти при-
ходять і зпад кордону Радянської Білоруси, де
білоруські селяни-втікачі залишили цілі прикор-
донні села. Вони оповідають, що більшовики, пе-
реловивши втікаючих „кулаків" над кордоном,
не завертають їх назад, але розстрілюють на
місці.

Дослужився...

Матвія Яворського викинули з партії.

Багато заслуженого для комуністичного сві-
ту на Україні в часах повоєнного комунізму
Матвія Яворського, що став минулого року на-
віть членом Української Академії Наук за заслу-
ги на полі „марксівського досліджування історії"
викинули з комуністичної партії за його контр-
революційне минуле. Сторожі чистоти комуніз-
му дістали документи, які наглядно стверджува-
ли, що М. Яворський, будучи в армії Лізінгена
виконував функції шефа розвідки та проявив на
цім становищі велике протибільшовицьке зав-
зяття. Самозрозуміло, що цих протибільшовиць-
ких подвигів зперед 12 літ не могли йому комуні-
сти простити і тому „виступили" його з партії.
Отже „пропала надія, нестало Матвія!"

Воєнні настрої на Радянській Україні.

З Києва повідомляють, що від деякого часу
реввоєнсовет звертає дуже пильну увагу на від-
носини в українськім воєннім окрузі. Між Крем-
лем і командою військових частин на Україні ве-
дуться важні наради. Московська преса пише, що
на Україні зростає активність самостійників і
що через те з глибин Росії пересувається на У-
країну більшу кількість війська. Із Балтику пе-
рекинено кілька воєнних кораблів на Чорне Мо-
ре, а маґазини муніції і зброї на Україні значно
збільшено. Серед війська ходять поголоски, що
Сталін, осмілений воєнними успіхами на Сході,
готов почати війну на Заході і що тереном цеї
війни булаб Україна.

Кара смерти.

Військовий суд у Берестю засудив вояка 80. полку Станислава Бобика із Ченстохови на кару смерти за те, що він узброївшись крісом, нападав на селян і грабував їх майно, при чім застрашував їх стріляниною. Засудженого бандита-вояка розстріляно.

СТЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ.

Життя без неї.

Певне ніхто з вас не пропустив цієї вістки. Вона була надрукована у вранішньому виданні „Матен" поміж справозданням із засідань Союзу Народів і кольонами „життя провінції". Деякі щоденники помістили її тільки ввечір і тоді пишалася вона на сторінці „Родина і жінка".

По мойому справедливе її місце булоб на першій сторінці бо, коли завданням щоденника є стежити за актуальними справами, то що важливіше і актуальніше над питання еманципації мущин, яка проблема повторяю, сягає глибше в саму суть суспільного ладу на світі? Загляньмо, будь ласка, у книгу історії людства. Від Цезаря до Наполеона і від Ляссаля до Чарлі Чапліна хто напускав солодкої отрути у жили найкращих синів землі, хто справляв, що найблагородніші їх заміри, найсвітліші подвиги перетворялися у самозакохане безсилля, брутальне звірство або, в найкращому разі, у будуарне геройство? Звичайно, помилки не буде, коли назвемо цього злочинця. Це — жінка.

Але пригадаймо собі цю сензаційну відомість. Наперед багато надійний наголовок:

„Острів без жінок це рай на землі".

А далі:

Льондон, дня 16. січня.

Острів „Дірекшен", коли вірити одному
урядовцеві товариства каблів, що там прожи-
ває, це справдішній Еден: там немає ніодної
жінки.

Цей острів находиться у східній смузі Ти-
хого океану, около 800 клм. від Панами, а його
населення складається всього навсього із 18
урядовців, що доглядають каблевих сполу-
чень.

Цей острів завдовшки 1 клм., а завширшки небільше 200 м. і ніде немає височин більших на 2 м. понад поверхню моря.

Урядовець, що порівнює цей острів до земського раю, пригадує, що він пробував перше на острові Крістмас недалеко Джави теж як доглядач каблів; трьох урядовців цього товариства спровадило собі жінок, що відразу посварилися.

Цих 18 самітних розважається ось як:
грають в ситківку на двох критих токах,
уладжують перегони вітрильних суден,
мають бібліотеку, що нараховує 2500 книг,
грають безнастанно у більярд,
вчаться до іспитів, щоби поступити на вищі становища,
мають город, де дозрівають помідори, капуста і горох,
ховають безрог і кури.

Одного їм тільки бракує: свіжого мяса, але деколи кораблі, що припливають, викидають їм через борт повні скрині".

Стільки ґазетна вістка. Всім вам, мої паризькі земляки, попала ця ґазета ранком і ви прочитували її у підземельниці поміж двома зупинками, а вже певне непізніше як у полудне, підчас обіду, доволі часу, щоби забути про неї до вечора. Я оден „мав пеха". Занятий порядкуванням бібліотеки, а потому перешкоджений нудною візитою взяв газету в руки тільки ввечір, коли втомлений спочив у ліжку, а одно око забагло навіть серйозно спати. Цій
обставині завдячую, що скоїлася зомною до-
волі неприємна історія. Але послухайте, коли
ласка.

Приснилося мені (що це був сон, я довідав-
ся аж пізніше), що я встав ранком пізно, як зви-
чайно. Клаптик неба залишений мені невідоми-
ми арх'тектами поміж дахами сусідських камя-
ниць був справді синій, без домішки хмар, ніби
не у Парижі. Я обмився скоро, а худощава ру-
ка, зовсім як звичайно, простягнула мені через
двері склянку кави. Підкреслюю, рука ця була
зовсім така як звичайно і нічим незамітна. Коли проходжу тепер у думках усі подробиці цієї звичайненької собі події пригадую ще мої слова, як промовив тоді:

— Підождіть, мадам, зараз візьму.

Нехай читач мені вибачає, що задержую його надто довго коло дверей моєї кімнати і розводжуся над подіями, здається, банальними і по суті без значіння. Проте факт, що я промовив цих кілька слів і перебрав від худощавої руки склянку кави, мав свій таємний зміст, який проясниться в дальшому ході мого оповідання.

Кава не була занадто зимна. Це додало мені бадьорости; уже за кілька хвилин я найшовся на дворі.

Тут мушу сказати, що мешкаю при кінці бульвару Батіньоль, недалеко площі Кліші, що творить ніби оден пень париської пасіки. Завжди тут великий рух і немає такої пори дня або ночі, щоби не записалася в історії цієї площі хочби маленьким інцидентом, всеодно, чи це фінал любовної комедії без сумніву траґічний чи знов початок еротичної траґедії повної веселих епізодів.

Цього дня треба мені було зійти аж на бульвари, до „Маделен", відвідати товариша і я повернув мої кроки у напрямі вулиці Кліші. Вже пройшовши площу я станув нерішучий. Щось було у повільному русі площі незвичайне. Це зразу впало мені в око. Але що саме?

Звичайній картині площі нічого не бракувало. Ані авт, що нетерпеливо шукали собі дороги крізь юрбу людей, ані вивісок, що полиняли і дрантиві сторчали поверху крамниць; навіть кельнери стояли у білих запасках, як звичайно, перед розкритими дверми каварень, простягалися ліниво у сонці і позіхали на весь рот, як ці черепахи з фонтани Карпо у „Люксембурґському Саді"

(Продовження буде.)

Українські справи в Румунії.

Наука української мови в школах.

Українські газети на Буковині переповнені вістками про те, що в багатьох селах не вчать ще й нині по 6 годин української мови, не зважаючи на розпорядок, що нормував тимчасово цю справу. З дописів у пресі виходить, що в тих селах, де є учителі українці, наука української мови відбувається правильно, з чого і батьки і діти дуже вдоволені. Діти беруться пильно до науки рідної мови і вчаться з великою охотою, аби направити все занедбане. А того занедбання дуже багато і треба великої любови до дітей і до свого рідного, аби учительство змогло виповнити ту прогалину, що витворилася наслідком усунення української мови зі школи. Зате дуже сумно представляється справа навчання української мови в тих селах, де учителі румуни або такі, що їм наука української мови байдужа. В таких місцевостях українська мова, рідна мова загалу шкільних дітей, занедбана цілковито, або й зовсім не подається, особливо коли батьки дітей не роблять на учительство відповідного натиску, або — буває і таке — жалують грошей на книжки і зошити. Як бачимо, буковинських українців чекає ще багато праці й заходів, аби вибороти собі справді українську школу для своїх дітей, не кажучи вже про українців у Бесарабії, Добруджі, Мармарощині і Банаті, де про українську мову в школах ні слиху ні диху.

Ще про вибори до черновецької міської ради.

Крім поданих вже у нас груп виступають з власною листою при виборах до міської ради в Чернівцях також комуністи, а можливо, що буде виставлена ще окрема чисто жидівська листа Штравхера, а також листа християнсько-соціялістична. Характеристична річ, що на соціял-демократичній листі фігурує представник українців щойно на 9-ому місці. З „Часу" довідуємося, що Українська Нац. Партія зробила виборчий картель із правительственною партією на тій основі, що й у місті Чернівцях буде заведена наука української мови в такому розмірі, що й по селах.

Справа української школи в Румунії перед Союзом Народів.

Черновецька „Альґемайне Цайтунґ" помістила в числі з 1. III. дослівний текст скарги д-ра Василя Дутчака до Союзу Народів у справі упосліджения українців у Румунії на культурному полі, а головно на полі шкільництва. У скарзі збиває д-р Дутчак на основі історичних джерел твердження румунських псевдоісториків у роді Ністора, мовбито українці були українізованими румунами, виступає проти штучної назви „рутени", якою румунські власти називають українців у Румунії і доказує, що українці на Буковині — це автохтони, які в компактній масі в числі около 350 тисяч замешкують цілу північну часть Буковини аж до Серету і творять частину 40-міліонового українського народу, який замешкує компактну територію Европи.

Гінденбурґ ґратулює Гортієві.

Німецький президент Гінденбурґ з нагоди 10-літнього ювилею влади Гортія вислав мадярському диктаторові таку телеграму: „З нагоди 10-ліття Вашої влади, прийміть мої щирі ґратуляції. Хай під Вашою опікунчою рукою Мадярщина дійде до щастя й слави. З приятельським привітом Гінденбурґ".

Анґлійський престолонаслідник занедужав.

Льондонська преса повідомляє, що анґлійський престолонаслідник князь Валії, підчас своєї подорожі по Африці тяжко занедужав. Є підозріння, що його недуга це малярія, яку придбав собі престолонаслідник підчас побуту в малярійних краях Африки.

Присилайте передплату!

Д-Р Я. ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Комуніст про комуністичну державу.

(Докінчення.)

3. Комуністичний доґматизм

У марті 1927 р. велика фабрика перфум Теґе жадає посилки оливи від Економічної Ради в Москві. До квітня 1928 р. фабрика не одержала ще цієї оливи, але формальности ведуться далі. За цей час написали в цій справі 28 „письм" через верховні власти, 44 письм від фабрики Теґе і Економічної Ради в Москві, зробили 8 конференцій, а народні комісарі телеґрафували 8 разів. Звіт із цього, оголошений у „Правді" подобає на фарсу. Подібних фактів наводить Істраті десятки, додаючи, що знає їх тисячі.

Щодо виховання молоді, орґанізації шкіл і письменської праці то за головну перешкоду їх розвитку вважає автор комуністичний доґматизм. Одного разу, пише він, розмовляв я з одним російським товаришем про політичні справи. У нього на колінах сиділа його шестилітня донечка. „Ленін — кажу — щодо цієї квестії помилявся".

Дівчинка глядить на мене здивовано і каже поважно: „Ленін не міг ніколи помилитись". Цей приклад показує, говорить автор, найліпше ту небезпеку, яка істнує для виховання молодої ґенерації. Дійшло до канонізації Леніна, як ґенія, непохибного, святого, з якого ані одного слова не вільно піддати в сумнів, якого слова вистарчить зацитувати, щоби мати повну рацію, а якого інтерпретація в додатку є застережена дуже суворо тільки кільком одиницям, що кермують партією. Вся наука в державі, вся партійна пропаганда, основані тільки на тій офіціяльній доктрині; у кожній публікації, у кожнім часописі у кожнім майже виданні повторяються аж до омерзіння портрети Леніна з відповідно спрепарованими статтями.

Наслідки цього в науці, в літературі і пресі фатальні. З початком революції знаходили ми серед більшовиків цілу плеяду публіцистів, теоретиків, учених. Від того часу це число зменшилося зовсім. Ленін помер, Троцький прогнаний, Радек, один з найталановитших політиків і журналістів — також на вигнанні. Так само талановиті економісти Преображенський, Смілґа, Смирнів. З відомих більшовицьких теоретиків полишився тільки один Бухарін а все-ж підозрілий за правий „ухил" і засуджений на мовчанку. Те саме в літературі.

Пролетарська — пише Істраті — література видала дотепер щонайбільше 12 книжок, що заслуговують на увагу. До них належать: „Цемент", Федора Ґладкова, „Тиждень", Лебединського, „Залізний потік", Серафимовича, „Погром" — Фадаєва, „Голод" — Семіонова, та найновіший роман Панферова з мужицького життя. Згадані твори написані в короткім часі після революції, а за останніх 10 літ не вийшло уже нічого, справді замітного.

Правда, що літератури, яку видає „Ґосіздат" є ціла повінь, але вона така однакова, така без змісту і така приноровлена до гострої цензури, що на назву правдивої літератури не може й заслугувати. Відомий артист Меєрґольд у фільмі „Білий орел" віддав знаменито ролю ґубернатора з царських часів, чоловіка справді чесного, доброго батька, який з вищого наказу примушений дати наказ стріляти підчас якихсь заворушень — на робітників. Чоловік той має гризу совісти з цієї причини і ця колізія чесної людини між його совістю і наказом уряду має справді революційний характер. Та пролетарські критики були іншої думки. Вони скритикували тяжко Меєрґольда, по їхньому він повинен був представити людину ледачу, неспосібну, щоб мала гризу совісти.

Після теоретиків комсомольців (комуністичної молоді) любов не повинна також відогравати ніякої ролі в літературі, бо вона є буржуазним пересудом, який у комуністичній суспільности не має м'сця. На увагу заслугує тільки сексуальна потреба, гіґієна та репродукція людської породи. Ось вналок полеміки двох теоретиків цього роду: перший пише: „Сексуальний нахил до особи, яка належить до ворожої, підлої кляси, — яка повинна будити тільки відразу, є перверсією, такою самою як сексуальний нахил до крокодиля або оранґутана". (Залкінд, „Сексуальне питання", Ленінґрад, 1926)

Другий відповідає:

„Хотів би я знати, що товариш Залкінд думає про Карла Маркса, який пережив ціле своє життя при боці жінки, що належала до ворожої кляси (Енні фон Вестфален), отже при боці „крокодиля", до якого він все відносився з великою любовю". (Гіполіт „Право на любов". Москва 1928.).

Інший поет-комсомолець співає: „Не іди до невинної дівчини — її невинність має в собі занадто багато суму й нудоти, а в проститутки ти найдеш точність і зверхній блеск машини".

Правда, що частина старої партійної ґвардії як Луначарський, Семашко, Сольц — реаґує проти цих ідей та обичаїв комсомольців.

Брак ідеалів у молоді виявляється також частими самогубствами, спричиненими зneохотою до життя та розчаруванням в комуністичних ідеях. Самогубство поета Єсеніна перед пару роками потягнуло за собою на Вищій Технічній Школі в Москві цілу епідемію самогубств.

Важко передати загальними висновками, а навіть поодинокими виїмками з трьох томів П. Істраті весь їх зміст та цікавий автентичний матеріял, зібраний великим прихильником пролетарської революції. Його книжка є покликом до провідників СРСР., щоби вони в пору схаменулись і змінили свій нестерпний режім, що підриває здобутки дотеперішньої революції і можливість... революції світової. Крім цього є це поклик до европейського пролетаріяту, щоби виступив проти теперішнього терору в Радянськім Союзі, що копає гріб революції.

Та нехай поодинокі виїмки з книжки дослівно перекладені промовлять самі за себе голосом автора.

В імя вільної науки.

Лист до Редакції.

Від Вп. П. д-ра Володимира Левицького, дійсного члена і голови матем.-природн.-лікарської Секції Н. Т. ім. Ш. у Львові, почесного члена Київського Математичного Т-ва, члена Товариств Математиків італійських, німецьких, французьких і т. д. дістаємо до оголошення такого листа:

Високоповажаний Пане Редактор!

Київське Математичне Товариство, якого маю честь бути почесним членом, почало працю над зорганізуванням Всеукраїнського Обєднання Математиків. На загальних зборах дня 10. липня п. р. у Київі Мат. Товариство, виступаючи авторитативно іменем цілої України по обох боках Збруча — хоча в нас це Товариство має лише двох членів — приняло низку резолюцій, нормуючих діяльність Товариства. Наведу тут характеристичну сему резолюцію, що дослівно звучить: „Т-во повинно дбати про розвиток Марксівської методології в математиці, досліджувати філософські математичні проблеми на засадах діялектичного матеріялізму, розвивати в своїх членів матеріялістичний світогляд".

Ця революція — хочаби навіть вийшла із опортуністичних поглядів та була накинена згори — є чимсь нечуваним у науковому світі та компромітує Київське Товариство до тої міри, що я не можу поминути її мовчанкою.

І тому-то в листі з 1. III. н. р., написаному до одного з найвизначніших членів Президії Мат. Т-ва, зазначив я моє становище, як слідує:

„...А тепер хочу сказати кілька слів в справі революції загальних зборів Київського Мат. Товариства.

Оскільки можна погодитися менше більше з усіми ухвалами загальних зборів (тут пропускаю кілька слів), то рішучо позволю собі виступити проти 7-ої революції, хоча вважаю себе щонайвище математиком другої кляси, то все ж таки як Ваш почесний член та як той, що почав перед роками класти основи під українську математичну науку, мушу зазначити, що слідує: математика як наука, що предметом її дослідів — навіть у приміненні — є лиш ідеальні концепції, та яка стремить до безоглядної правди, стоїть вже по самій своїй натурі вище понад усякими політичними партіями та світоглядом та не має і не може мати ніяких божків, тим більше таких, що з нею не мали нічого спільного.

„Її одинокий Бог — то правда, безпартійна, безполітична. І тому в ній групуються люди усяких поглядів, у ній першу ролю грали такі мужі, як Коші, Ляплас, Ваєрштрасс та хочби великан духа Ґаусс та другі, яких не вільно викинути поза математичні скобки, хоча вони не були прихильниками матеріялізму. Раз зійде математика до ролі політичного, партійного знаряддя, то перестане бути математикою, а стане лиш ординарною „потвицею".

А до того чи нинішні математично-фізикальні досліди не ведуть до погляду діяметрально іншого як матеріялістичний світогляд, який матем. українське Т-во бере за вихідну точку своєї праці? Чи нові досліди, що заперечують важкість закона причиновости, який є основою матеріялістичного світогляду, не кажуть людям науки цілком щось іншого?

„Це вважав я потрібним зазначити тому, що тисячлітній хід історії вказує на те, що математиці не вільно кидати ніяких популярних кличів **ad captandam benevolentiam.**

Щиро Вас здоровлю і т. д."

Мушу тепер пояснити, чому повищий факт, — такий маловажний з першого погляду, — подаю до загального відома. Сорок літ життя посвятив я питанням математики, фізики та астрономії і мені здається, що маю достаточне знання цих наук, їх метод та їх найновіших досягнень, щоби мати право забирати голос у тих справах. А історичний, пару тисячлітній хід математичних думок каже мені, що ті думки завсіди були „noli me tangere" для кожночасного режіму, будь він білий, чорний чи червоний. і тому констатую, що математика все була і є тією цариною, де ніякий матеріялізм якоїнебудь закраски вже по самій природі річи не міг та не може мати доступу. З цілою рішучістю та повною свідомістю стверджую також, що якраз найновіші досягнення математики, фізики та астрономії не лише захитали матеріялістичним світоглядом, але й спричинили повне його банкротство, — імовірно раз на все. Все це, очевидно, добре знають київські математики, серед яких є визначні вчені, не то европейського, але й світового значіння. Чому вони приняли повищу резолюцію, — не хочу тут розбирати; одначе для мене нема сумніву, що такі резолюції не є висловом наукової, обєктивної безпристрасної думки, а є лише вислідом політичного сектанства, якому в науці немає місця. Мені наукова совість не позволяє іти врозріз з правдою та допускати компроміси в якійнебудь науці, а тимбільше в математиці, де компромісів нема й не може бути; бо, на мій погляд, марксизм у математиці — це лише клич на експорт, для тих кругів безкритичної маси, які не лише не в силі ввійти у глибокі основи математики, але для яких і само слово „математика" є тільки пустим звуком без значіння. Такий клич є негідний мужів науки, що його висловлюють проти власного переконання.

Прийміть, Високоповажаний Пане Редакторе, вислови глибокого поважання

Д-р Володимир Левицький.

Львів, березень 1930.

Проти військ осадництва.

Дня 4. березня на засіданні комісії земельних реформ перед приступленням до проєктів осадничих законів представник Українського і Білоруського Клюбу домагався, щоби зняти з денного порядку всі проєкти законів, що торкаються осадництва та заповів, що поборюватимуть його всіми можливими засобами. В голосуванні приняли внесення пос. Пшедпельського, щоби розглядання осадничої справи відложити до найбл. засідання. З черги пос. Пшедпельський реферував проєкт закону в справі змін і доповнень закону про признавання землі польським жовнірам і зголосив від себе дві поправки.

Конституційна комісія.

На засіданні конституційної комісії пос. Бітнер (ХД) зложив внесення відложити голосування та звернутися до премієра, щоби перед голосуванням над способами реформи конституції, висував своє становище на найбл. засіданні.

Голова комісії пос. Маковський сказав, що порозумівся з маршалом сойму і той годиться зі становищем голови, що комісія не може присвоювати собі прав пленуму. Опісля голова пос. Маковський торкнувся ревізійних питань, а саме президентових повновластей у відношенні до уряду, суду, війська, закорд. справ і т. д. Насамперед бесідник окреслив ріжниці між 4-ма проєктами щодо відношення президента до сойму.

Найближче засідання в четвер.

Поворот до диктатури в Еспанії?

З Мадриду повідомляють, що там далі кружляють чутки, нібито небаром уступить ґен. Беренґуер, а становище премієра займе Анідос. Він конферував із королем. До Анідосового кабінету ввійде богато генералів, що рівнялося би поворотові до диктатури. Анідос був міністром вн. справ за Прімо де Рівери. Зміна кабінету булаб наслідком ост. виступів проти монархії, а за введенням республики.

Сенатська бюдж. комісія.

Диспозиційного фонду марш. Пілсудського не збільшать.

Сенатська бюджетова комісія повінчила свої праці й приступила до голосування. М. і. привернули диспозиційний фонд міністрові закордонних справ Залеському, зменшений в соймі, до попередньої висоти. Диспозиційний фонд міністра військових справ, скреслений в соймі, (щодо якого сен. клюб ББ. зголосив внесення, щоби його вдержати згідно з урядовим прелімінарем) не ухвалено й скреслення, ухвалене в соймі, остає в силі.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Проєкт закону.

Шкода, що я не пішов на права. Нераз маю ріжні правничі помисли, проєкти та ідеї, але не можу ні перевести їх у життя, ні намовити фахівців, щоби це зробили на власну руку. Сказано — лвік, а то й іґнорант. Ніхто моїх помислів навіть не возьме під розваґу.

Але один з юридичних помислів так мені докучає, що я не можу витримати і бодай цією дорогою подам його до загального відома. Може прецінь знайдеться якийсь юрист, що використає мій патент і введе проєкт у життя.

Є в нас багато людей, які хвалять, не так собі, як другим, той земський рай, що „заіснував" від Збруча до Камчатки. Одні з них роблять це потихо, підспівуючи голосно „Ще не вмерла Україна" і „Назарета любий цвіте", — другі роблять це голосно, попадаючи час до часу в конфлікт з обовязуючим кодексом і пересиджуючи по кримінал ах.

Про тих перших не буду говорити, бо це звичайна галицька наволоч, але про других хочу сказати кілька слів, бо власне до них відноситься мій проєкт.

Мало не що-дня приносять часописи вістки про комуністичні процеси і про кари за комуністичну пропаганду. Падають засуди на рік, на два, на десять, а то й на досмертну вязницю. З цього виходить: переповнення вязниць, великі витрати на удержання вязнів і закид брутального терору. А прецінь усе те можна оминути, приймаючи в судівництві мій помисл.

Кожного комуніста не засуджувати на кару вязниці, але відповідно до провини на кару негайного, чи менше негайного відставлення до Совдепії. Провиниться більше — має відїхати зараз, провиниться менше — може ще побути між нами місяць, два, чи рік. Маю враження, що таке поставлення справи далоб надзвичайні наслідки. Деякі з виданенням до Совдепії поставалиб там швидко сов-бурами і самі дерлись би сюди, а деякі, закоштувавши совітської волі, достатків і атмосфери, швидко зявились би тут назад, оставивши за Збручем весь запас рев-фраз, рев-захоплення і т. п. ревів.

Такі судові засуди не малиб ні сліду насильства, терору чи мести. Кажеш: ліпше там — іди, де ліпше.

Скаже хтось: Більшовики не погодились би на це.

Я і те взяв під увагу.

Більшовики називають Галичину краєм ретроґрадів, буржуїв і буржуазних наймитів. Є богато в нас людей, які противляться тим назвам. А на мою думку не треба противитися, а навпаки: підтвердити і використати.

Кажете — край ретроґрадів! — Гаразд. Давайте нам сюди всіх ваших ретроґрадів, контрреволюціонерів і т. п. безпартійних. Нехай вони вже дорешти засмітять Галичину. А ми вам дамо ваших однодумців, навіть усіх закатоличених прихильників вашої тактики, вашого режіму і вашої обильної ікри.

Думаю, що на це моглиб більшовики погодитися! В той спосіб позбудуться ворогів і невтральних, а зискають прихильників і цілу масу місця на Соловецьких островах.

А ми?! Ми також виграємо на тім! Із заобручанськими ретроградами, контрреволюціонерами т. п. безпартійними відзискаємо знову втрачену назву Пємонту.

Галактіон Чіпка.

Тайна друкарня.

Львівська поліція викрила при вул. Городецькій ч. 20. тайну друкарню. Сконфіскували 300 кґ. польських і українських летючок. Комуністи взивають у них молодь, військо, жінки і т. д. уладжувати демонстрації 6. і 8. березня в справі „відірвання зі зброєю в руці Зах. України від польської держави", до „боротьби з окупацією в тій части краю", до „оборони своїх бесідників на зборах" і т. д. На сходах арештували студ. Ропера й ґімназиста Юґенда, при яких найшли 2.000 таких летючок. Пополудні арештували інж. Кагана в Лодзі, що винаймав це мешкання.

Ґандіїв ультімат.

Із Нових Дельгі повідомляють, що Ґандіїв ультімат доврочного змісту доручено віцекоролеві Індії. Сподіються, що „кампанія непослуху" почнеться за 15 днів.

Українська фільма в Парижі.

Париж, лютень 1930.

Паризька кінова преса подала недавно до відома, що в Парижі починає висвітлюватись українська історична фільма. До цього часу не доводилося мені бачити української фільми, тому, коли тільки прочитав цю вістку, рішив не пропустити нагоди, щоби не придивитися десятій українській Музі.

Чув я, що українська фільма не з найгірших, і гідно заступить у столиці світу українське мистецтво. Але на самім початку стрінуло мене маленьке розчарування. На картинах з фільми, що розвішені перед входом для реклями, були написи: „Film russe" (російська фільма). Це вже байдужість, а може навіть і тенденція тих, що вислали фільму за кордон. Бо якби фірма, що винаймає фільму так її назвала, а ще й зажадала, щоби назвати її „українська" то воно так би і було. Зате вже у поясненнях до фільми уживається лише слова „Україна". Фільма виконана витвірнею „ВУФКУ" із Бучмою в головній ролі. Темою до фільму, яка по українськи зветься „Тарас Трясило", а по французьки „Татари" (здається тому, що така назва більше промовляє до уяви паризької публики) послужило повстання проти Польщі гетьмана Тараса Трясила в 1630 році. У першій частині представлено розкішне життя польської шляхти на дворі польського магната. Поневолений народ стогне в тяжкій неволі, а шляхта пе і бенкетує. Не дають спокою населенню також і татари, що безнастанними набігами руйнують Україну. А на Січі кипить, козацтво хвилюється, завзятіші наклинкують до походу, до війни проти одних і других наїздників. Але кошовий, що запродався польським магнатам не оголошує походу. Не дбає про народ також гетьман, що перебуває найчастіше на дворі польського вельможі і свататься до його доньки.

У цьогож самого вельможі служить огородником селянин Тарас Трясило. Його палка вдача викликує вічний бунт проти поневолення і пониження його народу. Вкінці, саме в день вінчання гетьмана із донькою польського вельможі, Трясило побив шляхтича, що зневажив його сестру. Після цього втікає на Січ, де намовляє козаків виступити в похід проти татарів, що безкарно гуляли по Україні. Вертаючи після побіди над татарами в Січ, козаки переловили тайні листи кошового до поляків. Обурені цим присуджують кошового до тілесну кару, а Трясила вибирають кошовим. Зараз після вибору новий кошовий оголошує похід проти поляків. Після облоги здобувають козаки місто, де замкнулись польські війська; Трясило вбиває гетьмана і вельможу, а сам гине з руки польки—гетьманової жінки. Вмираючи просить товаришів продовжати боротьбу за визволення України.

Як бачимо зі змісту, то фільма не зовсім годиться з історичною правдою. Маю на думці постаті гетьмана і кошового. Фільма складена так, щоби переконувати, що досі ніхто не дбав про інтереси народу, що наші провідники в минулому за юдин гріш запродувалися ворогам. У дійсності історія наших козацьких часів не знає ані подібного гетьмана, ані подібного кошового. Пощо для пропаганди скривлювати нашу історію, коли для даної теми можна би краще послугуватись приміром Іваном Грізним, Катериною, чи Петром?

Наші гетьмани в першу чергу заступалися за народ, а ніколи його не закріпощували чи вражували. На всякий випадок пролетарські диктатори ніколи не дійдуть до такого зближення і не зєднають собі такого зрозуміння серед мас, якими тішилися провідники української, вивольної, козацької доби.

Життя польської шляхти і її відношення до українського народу представлено вірно.

Зате життя Січи вимагало би дещо докладніших пояснень для чужинців. Сама Січ змальована, можна сказати, дуже вірно, але богато дечого для чужинців лишається незрозумілим і непоясненим. Такі гарні картини, як життя запорожців, козацька гульня, козацькі ради, вибір нового кошового, без відповідних пояснень не роблять відповідного враження на публику, що непоінформована про тодішні відносини і звичаї. Не диво, що в оцінках про фільму називається наш народ „народ із первісними обичаями". Масові сцени походу татар, боротьби козацьких і татарських військ, переправи обох військ через ріку роблять добре враження і доказують, що для постановки фільми не пожалувано вкладу праці і гроша. Зпоміж артистів вибивається Бучма в ролі Трясила. Він вповні віддав рішучого, сильної волі і завзятого козацького провідника. Не зле вийшов із своєї ролі також артист, що грав польського вельможу. На загал гра артистів добра. Під оглядом технічним, підбору терену і викінчення фільму виконано бездоганно. Гарно представлено саму Січ, або укріплене місто, де козаки облягають польські війська. Без сумніву, що фільма має свою історичну й артистичну вартість і якби позбутись кілька її недомагань, то чужинці мали би повну підставу уважати її новим здобутком нашого мистецтва.

Л. Д.

НОВИНКИ

— Дешеві книжки (від 25 до 60% знижки). Протягом місяця березня продають по знижених цінах великий вибір книжок **Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка і Канцелярія Т-ва „Просвіта", Львів, Ринок 10.** Катальоги висилають на бажання безплатно. 1530

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960. 238 47—?

— **Преса і ювилей „Діла".** Майже вся заокеанська преса відгукнулася на 50-літній ювилей „Діла" окремими статтями й замітками, повними признань для важкої праці й великанських заслуг нашого органу для українського національного відродження. В наших руках є привітні статті для „Діла" джерзи-ситської „Свободи", філядельфійської „Америки", вінніпегського „Канадійського Фармера" й інших наших пресових органів за океаном. — З білоруських газет помістила навіяний, великою прихильністю до нашого органу, привіт „Беларуская Криніца" (ч. 4. з 26. м. м.).

— **Національний Музей у Львові** (вул. Мохнацького 42), мав у місяці лютому 66 інвент. чисел приросту до ч. 28.153 включно; в цьому є книгозбір і 20 олійних образів Простена-Панькевича по бл. п. Орестови Козловському з Рогатина, інші дари від пп.: д-ра Деркача П., Левицького Р., інж. Мельничука, проф. С. Пашкевичівної, церк. комітету в Рогатині та закупна: 6 ікон дощатих XVI—XVII. ст., 2 церк.-слав. стародруки XVIII. ст., шовкова суконка з дарохранильниці поч. XIX. ст. та три нові друки.

— **На протиалькогольні карти „Рідної Школи"** зложили в золотих отсі Вп. Громадяни: Скородинський Михайло — Долпотів 21, Стоцький Михайло — Львів 10, Гоцька Ольга учителька — Підмостичі 10, Колянківський Олександер — Катовиці 5, Кук Дмитро — Майдан Сінявський 3; опріч того зложили громадяни через кружки „Рідної Школи": Ходорів 91 і Галич 13.50. — Хто слідуючий?

— **Громадська рада на Знесінні на українські цілі.** При ухваленні преліммінованого бюджету на рік 1930—31 ухвалила громадська рада на Знесінні, зложена з 20 поляків, 78 жидів і 10 українців 1000 зол. на „Рідну Школу", 1000 зол. на знесінську „Просвіту", 500 зол. на захоронку і 300 зол. на „Народню Лічницю" у Львові. Ухвалений бюджет піде на днях на затвердження виділу повітової ради.

— **Українська книгарня в Борщеві.** Заходом Української Книгарні в Чорткові, кооперативи з обмеженою порукою, основано недавно філію тої книгарні в Борщеві. Нова українська кооперативна книгарня, вивінована у все потрібне шкільне приладдя і всякого роду книжки, заслуговує на щиру підтримку цілого нашого свідомого загалу в Борщівщині.

— **Селяни проти „Дому Людового".** До тихого с. Городенка в Підгаєччині приїхала делеґація повітової ради і малопольського рільничого товариства зі Львова, щоби в цім українськім селі заложити польський „Дом Людови". Ця делеґація почала з війтом нараду, але підчас наради невдоволені селяни напали на дім війта і загрозили, що не допустять до будови „Дому Людового". Навіть коли явилась поліція, то селяни приневолили їх відступити, а одного поліціянта Захара Станислава треба було сховати аж на стрих хати. Селяни облягали хату війта. Покликано поліцію з Вишнівчика, яка розігнала селян й арештувала 5 осіб.

— **Наша співачка**, відома з концертової естради п. І. Шмериковська-Приймова виїхала кілька тижнів тому до Парижа, де бере лекції співу у світової слави співачки Ель-Тур, бувшої професорки московської фільгармонії, берлінської консерваторії, а тепер у „Міжнародній консерваторії музики" в Парижі.

— **За § 65** (нарушення публичного спокою), дня 19. лютого ц. р. городський суд у Львові в дорозі реквізиції переслухав п. А. Добрянського, обвинуваченого в тому, що в 1929 р. він виголосив на Маківці антипольську промову.

— **Чайний вечір.** Заходом освітньо-організаційної секції при філії Т-ва „Просвіта" ім. М. Шашкевича у Львові, в суботу, дня 8. березня 1930 р. відбудеться чайний вечір в салях „Народньої Гостинниці", якого дохід призначений на культурно-освітні цілі „Просвіти". Початок в год. 8. вечором.

— **Пожежі.** У Золочеві в міській ятці вибухла пожежа, яка спричинила шкоди на 2000 зол. Причиною пожежі була зла будова комина.

— **Крадуть навіть у божницях.** Злодії закралися до божниці в Тернополі і забрали кілька ліхтарів та інших річей. Поліція арештувала Маєра Кляра-Равха і він признався до крадіжи.

— **Напад.** У Сільци біля Підгаєць Людвик Кубабський стрілив до Казимира Гана і ранив його в живіт.

— **Автомобілевий випадок.** Теодор Нусбавм студент прав, некваліфікований шофер, провадив так незручно автомобіль власности проф. Романа Цеґельського, що біля микулинецької рогачки в Тернополі переїхав Антонину Кульчицьку і тяжко поранив її. Кульчицька опинилась у лічниці, а нефортунний шофер стане перед судом.

— **Макс Еберт помер.** Дійшла до нас спізнена вістка, що дня 15. XI. м. р. помер після операції Макс Еберт, звич. професор археольоґії берлінського університету у 50 літ життя. Будучи до 1927 р. професором археольоґії в Кенігсбергу, займався покійний поприбалтійські краї також богато археольоґією України. З під його пера вийшла ще у 1921 р. перша синтеза усіх доісторичних та ранне-історичних культур Придніпрянщини (**Südrussland im Altertum**), а те саме появилось в скороченні разом з іншими кличами у виданні ним 14-томовій Енциклопедії Археольоґії (**Reallexikon der Vorgeschichte, 1924—29**). — **Я. П.**

— **Чехословацький консулят не буде урядувати** в пятницю 7. березня ц. р. в день 80. уродин президента Т. Г. Масарика.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 4. березня ц. р.: за масло експортове солене й несолене прімі по 5·30 зол. за кільоґрам; за літру молока 0·34 зол. за літру сметани 1·80 зол.; за копу яєць —·— зол.

Сільсько-господарська освіта.

Жіночі сільсько-господарські курси в Коршові.

Краєві Т-ва „Союз Українок" і „Сільський Господар" відкривають з днем 1. квітня ц. р. в маєтку Т-ва „Сільський Господар" у Коршові біля Коломиї **3-місячні жіночі сільсько-господарські курси.**

Навчання на курсі обійматиме усі ділянки жіночого сільського господарства, куховарства, домашнього господарства, а крім цього крою і шиття.

Умови приняття: скінчений 16-тий рік життя та покінчена з добрим успіхом 4-клясова школа. Оплата за курс та цілковите удержання в інтернаті при школі — зол. 90 місячно.

Зголошення на курс приймає Краєве Господарське Т-во „Сільський Господар" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20.

Зі сцени й естради.

„Осінні скрипки" Сургучева у виконанні студії „Хмаролім".

Драматична студія „Хмаролім" має дуже багато доброї волі, має декілька талановитих адептів акторської штуки, але не має вміння вибрати для себе вистав відповідних драматичних творів і через те енергія „Хмаролому", вложена у вистави, не дає великого успіху.